ment no tenia res a veure amb la poesia; però ningú no es va adonar de res."

274- El seu nom apareix amb una errada tipogràfica, motiu suficient com perquè en la secció d'Informació del mateix número Carner es rigui del corrector de proves, que no és altre que Emili Vallès.

275- La revista reprodueix el seu discurs com a president i el de Carner com a mantenidor. Els altres membres del jurat també són seleccionats en funció de les inclinacions del moment: Joan Maragall, Guillem A. Tell i Lafont i Emili Vilanova. A part de Dionís Morató i Carner, alcalde de Moià, el qual podria justificar, per parentesc, la tria de la localitat.

276- En el mateix número s'inclou una glossa mig irònica no signada titulada El secretari Roig y Raventós, en la qual s'afirma que "*ell, pacientíssim y amorosíssim hèroe dels Jochs Florals de Moyà, colaborà ab en Carner en la vasta y esplendenta concepció de la festa*".

277- Ja el 18 de juliol l'amenaça irònicament amb una altra nota:

> "*Envieu a Moyà! Quansevulga cosa, per petita que sigui. Serà una gran festassa. En Ruyra trevalla de valent en el discurs, y Moyà batega entussiàsticament: no deixeu de enviar, o publico una segona Enamorada! Envieu a Moyà, o si no descubriré las trampas del Congreso Mariano y els abusos que cometeu en la distribució de las Cédulas del Apostolado y el gran chantage del monument a Mn. Cinto al Montseny.*"

Emili Vallès, per la seva banda, és qui s'encarrega de llegir els poemes dels autors que no assisteixen a l'acte. Alzina no hi participa perquè és de vacances a Mallorca.

278- Vid. infra., ps.460-465. Sobre els jocs d'Olot i la

incidència que hi tingueren Carner i els seus vid. Margarida CASACUBERTA, Lluís RIUS, Els Jocs Florals d'Olot (1890-1921), Olot, Editora de Batet, 1988. Especialment el capítol titulat Josep Carner i el grup de "Catalunya" en el certamen literari olotí (ps.72-74).

279- Just després que en la convocatòria de 1900 des de "Catalunya Artística" es queixin de l'ensopiment i la poca qualitat dels textos premiats ("Catalunya Artística", 1ª etapa, núm.14, 13-IX-1900, p.231):

> "*Veurem l'any que ve si resulta més animat el típich certamen d'Olot, no esclavisat ni reduhit per exigències d'opinió y rigorisme acadèmich*"

280- No se'n surt, però. En carta de 4 d'agost de 1903 li diu que

> "*He sabut oficiosament certas cosas que.m fan aconsellar-vos que vós hi envieu algun altra poesia. Tindria ver pler que us dessin la Flor Natural.*"

Curiosament, just aquest any en què Carner no opta a la flor, no s'adjudica cap premi perquè, segons el jurat presidit per Ramon Picó i Campamar, no hi ha ningú que se'l mereixi (vid. "La Veu de Catalunya", 1-IX-1903 i CASACUBERTA, RIUS, Els Jocs Florals d'Olot..., op. cit., ps.56-58).

281- Concretament se sospita de males arts per tal que Carner pugui emportar-se la flor de 1904 (vid. "Catalunya Artística", 2ª etapa, núm.9, 8-IX-1904, p.152). I força anys després encara ressona alguna irregularitat relacionada amb la convocatòria de 1905. Sembla ser que ell s'ofereix com a responsable de gestionar la publicació del volum d'aquest any. Es fa càrrec dels diners, però el volum no arriba a sortir mai més (vid. supra, nota 142: Noves i ecs,

"El Noucentista", núm.1, 28-XII-1914, p.8). Cal afegir que el 1908, quan ja hi ha premis en metàl.lic, Carner torna a tirar a Olot i se n'emporta un de cinquanta pessetes per Versos d'amor y de recort. I el 1917 aconsegueix la quarta flor natural amb Flora urbana.

282- "Catalunya" reprodueix el discurs de Prudenci Bertrana com a secretari del consistori (Prudenci BERTRANA, Discurs-Memòria, "Catalunya", núm.24, 30-XII-1903, ps.542-545).

283- Vid. supra., p.317.

284- "Catalunya Artística" denuncia en aquests Jocs una gran quantitat d'irregularitats, una d'elles amb Carner de protagonista (RIBERA ROVIRA, Informalitats, "Catalunya Artística", 2ª etapa, núm.19, 17-XI-1904, p.308-309):

> "*Era tanta la formalitat que presidia els trevalls de l'ínclit jurat dels Jochs Florals de Girona que nosaltres ja sabíam el resultat dels DOS veredictes molt avans de que fos comunicat a la prempsa. Y.n sabíam moltas més cosas.* (...)
>
> *Sabíam que.l secretari ens va dir qu.en Carner hi havia tirat una poesia, Fruytes saboroses, y que això ho sabían els companys del jurat y que la poesia no seria premiada perquè... era d'en Carner.*"

285- La resta de components són Jaume Massó i Torrents, Emili Guanyavents i Jaume Novellas de Molins. Guanyavents publica una carta oberta a "La Veu de Catalunya" (18-VIII-1905) en la qual es queixa d'haver vist publicat el veredicte a la premsa sense que ell, essent membre del jurat, s'hagi reunit ni hagi parlat amb ningú. És un indici de manipulació. Albert Manent s'estranya de la composició del jurat "*curiosament, molt tradicional i gens noucentista*"

(MANENT, Jaume Bofill..., op. cit., p.31). A la vista de l'exemple de Guanyavents, és el de menys. En realitat, però, tant Rosselló com Planas i Guasch són amics personals de Carner i gent propera a "Catalunya". Massó i Guanyavents també en són col.laboradors esporàdics.

286- L'única persona premiada aliena a les pretensions del grup és Conrad Roure. Entre els accèssits n'hi ha unes quantes més, però no gaires: Joan Sala i Salarich, R. Lleopart, Joaquim Ayné i Rabell, Feliu Pineda, Eduard Girbal i Jaume Martí.

287- Masó, per exemple, envia tres sonets a Bofill el juliol de 1905 amb una nota on li insinua que "*lo que tinc més confiança és en tu... dic... amb els sonets*". Més endavant, el 8 d'agost, li tramet les pliques per tal de guardar les aparences de l'anonimat i "*per a que la ilegalitat no passi de mida*". La correspondència d'aquests mesos entre Carner i Bofill és la millor prova del paper actiu d'ambdós en l'organització. Carner és, per exemple, qui s'encarrega de convèncer Rosselló perquè accepti la presidència, malgrat que al final només aconsegueix que enviï el discurs perquè greus problemes personals li impedeixen, com a Costa i Llobera, d'assistir-hi. També és ell qui va perseguint els amics per tal que siguin presents el dia del l'acte.

288- Hi ha algun altre moment en què la presència de redactors de "Catalunya" entre els components del consistori de seguida fa sospitar en una actuació conjunta. Com a La Bisbal el 1905, amb Enric Paz de secretari i amb Carner, Emili Vallès, Joan Llongueras i mossèn Paradeda entre els vencedors. El cas de "La Hormiga de Oro" el 1906 és especial. Carner i

Bofill formen part del jurat, però els objectius són uns altres: estimular la literatura catòlica i en castellà.

289- Carner forma part del jurat -Masó n'és el secretari- però no pot assistir a les deliberacions perquè és a Madrid. A propòsit de Mallorca vid. supra. nota 273.

290- Li ho comunica en carta de setembre de 1908:

> "*Us prego -a propòsit dels Jochs Florals- que m'autoriseu per premiar la vostra poesia La masovera. Escribiu-me desseguida y envieu-me una carpeteta ab el nom vostre dins.*
> *Títol: La Masovera*
> *Lema: * * **
> *La poesia ja la tinc jo.*"

291- Vid. "COP DE PUNY", D'uns jochs entre florals i de mans, "Futurisme", Terrassa, núm.27 (11-VII-1908), ps.2-3. Entre altres coses diu:

> "*(...) i ves qu.és estrany; sempre qu.és guanyador d'una flor, fa reina a xicotes de cases ben riques. Sembla mitja mentida. Per mi aquest xicot es casarà bé, i sinó almenys s'atiparà bé... arriba, arriba, joven.*"

En aquest cas com a mínim el sarcasme té un fons de veritat: Carner nomena reina la filla d'un potentat local i accepta la invitació d'instal.lar-se uns dies a casa seva. Fins que al final es veuen obligats a treure'l. Paulina Pi de la Serra explica detalladament l'anècdota a Josep Carner i els certàmens literaris de Terrassa, dins L'ambient cultural a Terrassa (1877-1977), Terrassa, Caixa d'Estalvis de Terrassa, 1978, ps.154-156.

292- G[eroni] M[artorell], Una alocució, "Catalunya", núm.5 (15-III-1903), p.218. Carner encara denota la influència d'aquests plantejaments torrasibagesians quan defensa un suposat esperit democràtic propi de la Catalunya medieval a causa de la forta incidència

del cristianisme en la societat (Joseph CARNER, Converses de n'Olaguer Recó, "Catalunya", núm.43, 15-IV-1905, ps.5-8). Igualment, en el discurs de gràcies de 1904 a Moià, en què remarca el prestigi medieval de la vila i el paper dels Jocs en la revaloració d'aquesta reputació. Més endavant clarifica la reinterpretació. Per exemple en el discurs com a president dels Jocs Florals de Badalona de 1914. Hi compara el passat medieval amb la Catalunya armada i preparada per a la lluita de colonització imperial, per la qual cosa "*jo voldria que el teu record no fos una pia delectança, sinó el primer incentiu d'un daler de emulació que mai més no s'extingís en tu*" (Josep CARNER, Discurs presidencial dels Jocs Florals de Badalona, art. cit., ps.531-532). És clar que en aquests anys posteriors la regeneració del passat queda en funció d'uns principis polítics. Ja sigui la consigna imperialista, com en el discurs a Badalona, o la imatge d'una necessària harmonia social sense conflictes de classe: "*Jo estich cert -diu el 1907- de que les catedrals romàniques y gòtiques resolien la qüestió social, en una certa manera, ab la profusió admirable de sos bells símbols*" (Joseph CARNER, El nostre naixement, "La Veu de Catalunya", 31-XII-1907).

293- REDACCIÓ, Obres poètiques de Jordi de Sant Jordi per J. Massó Torrents, "Catalunya", núm.3 (15-II-1903), p.201. Altres mostres d'envigoriment de la tradició medieval les tenim en l'article de Francesc Romaní i Puigdengolas sobre els Usatges de Barcelona, que, a més, és l'escrit que encapçala el primer número de la revista després de la declaració de principis de la redacció (F. ROMANÍ Y PUIGDENGOLAS, Usatges.

Quins foren sos autors. Son caràcter y principals tendències, "Catalunya", núm.1, 15-I-1903, ps.2-4). La voluntat de lligar amb la tradició hi és evident: "*Per conèixer la vida íntima de la nacionalitat catalana, cal estudiar los documents jurídichs que la infórman des de sa infantesa*" (ibid., p.2). O l'edició durant 1905 dels Furs de València del rei Don Martí a càrrec de Jaume Bofarull (Jaume BOFARULL, ed., Ffurs de València del rey Don Martí, "Catalunya", núm.37, ps.42-48; núm.38, ps.11-22; núm.39, ps.13-20; núm.40, ps.34-43; núm.41, ps.11-23; núm.42, ps.11-16; núm.43, ps.12-15). També ocupa un lloc destacat. Ho demostra tant l'extensió de l'estudi com el fet que el tema s'utilitzi diverses vegades per als gravats que complementen la part gràfica durant la tercera etapa. Concretament hi fan referència els dels números trenta-vuit, trenta-nou, quaranta i quaranta-u. és cert que una de les causes de l'edició cal cercar-la en l'amistat existent entre Carner i Jaume Bofarull, delegat de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat a Tarragona després de la reestructuració de 1906 i company de fatigues durant el viatge a les comarques tarragonines reflectit en una de les sèries poètiques de Segon llibre de sonets (vid. "Olaguer REC6", [CARNER], Soliloquis d'un bonhome. Els còdex de Tarragona, "La Veu de Catalunya", 26-II-1906).

294- No hi ha cap estudi seriós sobre la influència de Llull durant el Modernisme català. Vid., només a nivell divulgatiu i de forma molt genèrica Norbert BILBENY, Lul.lisme, dins Filosofia contemporània a Catalunya, Barcelona, Edhasa, 1985, ps.30-33. Sobre el reconeixement del seu prestigi per part dels

sectors "oficials" de la renaixença vid. Homenatje al Doctor Arcangèlich, lo gloriós martyr de Cristo, Rvnt. Ramon Llull (1901). Entre els col.laboradors hi ha gent com Josep Franquesa i Gomis, Francesc Ubach i Vinyeta, Artur Masriera i Antoni Bori i Fontestà. Sobre l'intent d'apropiació per part del nacionalisme més radical vid. "UN LULISTA", Ramon Llull, "La Devantera", núm.72 (31-I-1906), p.2. Entre altres coses se'n remarca el "*caràcter franch y democràtich*". Salvador Bové, director de "Revista Luliana", fundada el 1901, és de tots els eclesiàstics filòsofs. qui més s'ocupa de la divulgació de la imatge de Llull adequada a les necessitats del sector. Diego Ruiz és qui l'aproxima als ambients populars amb llibres com Llull, maestro de definiciones (1906); conferències com la titulada El Llull dels obrers, llegida a l'Ateneu Enciclopèdic Popular l'octubre de 1906, en la qual es relaciona el filòsof mallorquí amb l'heterodòxia de Swedenborg; o articles com Programa y manifest, aparegut a "El Poble Català" el juliol de 1906, en el qual es formula tot un programa d'acció per "*estudiar y llegir Lull a la moderna*", a partir de la relació entre el seu vitalisme i el de Nietzsche. Les polèmiques que se susciten també són nombroses. Per exemple, la que mantenen Salvador Bové i Gaietà Soler, resumida per Antoni Busquets i Punset a Homenatje a Ramon Llull, "Joventut", núm.39 (8-XI-1900), ps.618-619. Sobre l'enrenou que provoca la lectura de Diego Ruiz vid. les rèpliques i contrarèpliques que van apareixent a "El Poble Català" a finals de juliol de 1906. Les idees del grup carnerià es complementen amb les d'altres sectors que

ajuden a la formulació del Noucentisme. Eugeni d'Ors -tot i els atacs de Francesc Pujols, que el qualifica de "*el nostre Antillull*" (BLADÉ, ed. Francesc Pujols per ell mateix, op. cit., p.235)- es val del mite per treure'n profit personal, que no influència. Així en un determinat moment -ja més avançat- l'anomena "*gran arbitrario ante el Altísimo*" (Información: Habla Eugenio d'Ors, "La Cataluña", núm.19, 8-II-1908, p.93) o fa la defensa de la seva "*teoría de la fe activa, monumento de la Metafísica de la Acción, único en altura desde Protágoras hasta el Pragmatismo moderno*" (Eugenio d'ORS, Las palabras imperiales, "La Cataluña", núm.20, 15-II-1908, p. 101). Altres citacions posteriors seves confirmen aquesta justificació del pragmatisme i l'intervencionisme amb la garantia de l'autoritat lul.liana. A part d'algunes referències del Glosari, mereix especial significació l'article La idea catalana, "Quaderns d'estudi", II, (1916), ps.161-162. Pel seu cantó, Josep Pijoan, igualment apassionat pel tema, se'n val, tot just a finals de segle, des de posicions que també recorden les de Torras (vid. Josep PIJOAN, L'individualisme artístich, "La Renaixensa", 7-XII-1898, p.7102). Més endavant, es limita més aviat al treball d'investigació (vid. J. PIJOAN, De com Ramon Llull va escriure.l "Llibre de Santa Maria", "La Veu de Catalunya", 10-VI-1905).

295- Vid. especialment l'anònim A propòsit del monument al beato Ramon Llull "Montserrat", núm.11 (novembre 1900), ps.159-160, en què se'n parla com a representant dels ideals de la tradició mallorquina. En diversos números de 1903 reprodueixen fragments del Llibre de Mil Proverbis i en un altre moment es

comenta el volum El optimismo del beato Raymundo Lulio, escrit pel bisbe d'Oriola (Bibliografia, "Montserrat", núm.47, novembre 1904), en el qual es vol demostrar l'ortodòxia de la doctrina lul.liana. A destacar també el protagonisme que se li concedeix en altres revistes en les quals Carner col.labora: "La Hormiga de Oro", que en tradueix coses; "La Creu del Montseny", que li dedica tot un número (el quaranta-cinc, de 28 de gener de 1900) i "Lo Pensament Català", on Bové escriu una bona part dels seus articles divulgatius.

296- Citades a Maria Antònia SALVÀ, Entre el record i l'enyorança, op. cit., p.111.

297- "*Que may puga avergonyir-se de vosaltres* -diu Costa i Llobera en els Jocs de Palma de 1904- *aquell inmortal Ramon Llull, qu.és el patriarca suprem de la nostra literatura*" (M. COSTA Y LLOBERA, Discurs presidencial, "Catalunya", núm.33-34, setembre-octubre 1904, p.11).

298- El discurs de Jaume Bofill en l'homenatge a Costa i Llobera de 1906 a l'Ateneu Barcelonès és un altre exemple de la influència en aquest terreny concret. Hi menciona Llull a partir de la visió del bisbe en el seu llibre. En general, el capítol de La tradició... és per a tots ells un punt de partida per al coneixement de l'obra lul.liana. Carner mateix ho reconeix.

299- "*En Ramon Llull ha expressat lo misticisme mediterrà*", diu Emili Vallès ("Montserrat", núm.4, abril 1900, p.52).

300- Actualitats, "Catalunya", núm.42 (30-III-1905), ps. 52-53.

301- Sobre la relació entre Llull i Carner vid. Josep Mª

CAPDEVILA, Aquells dies dels sonets, dins L'obra..., op. cit., p.29, i Jordi CASTELLANOS, Raimon Casellas..., op. cit., volum I, p.301.

302- Tria que ja havia iniciat en les cròniques de "Plautus" a "Montserrat" en criticar durament la peça teatral Raimundo Lulio de Joaquín Dicenta per no recuperar el mite des dels pressupòsits adequats (A l'aguayt..., art. cit., núm.31, agost 1902, p.135):

> "*Hi ha casos que el causar aytals calamitats arriva a irreverència. Quan se tracta de dur a la escena als grans esperits que sintetisan l'ànima del seu poble, fars de cultura de tota una època, glòria inesborrable de tot una rassa,y el que.ls du és precisament d'un ànima contrària, y per lo tant desconeix forsosament el seu personatje, y sense més motiu que.l deure uns quants mesos a la dispesera s'atreveix a fer-lo protagonista d'un crudel saynete, dóna mostra d'una falta d'honradesa tan gran y una presumpció tan ridícola, qu.el fet sol porta en ell mateix el comentari més eloqüent de tots.*"

En canvi, contràriament, Àngel Guimerà i Joan Alcover, que a més de ser autors en llengua catalana responen al patró ideològic assimilable, si que poden ser vistos com a continuadors de la tradició lul.liana (José CARNER, Los jardines del Renacimiento català: Juan Alcover, "La Cataluña", núm.80, 10-IV-1909, p.223; i A propósito de un homenaje, art. cit.).

303- La seva exposició de Carner no és tan llunyana de la que en aquest mateix moment propugna Joan Avinyó, deixeble de Bové i un dels lul.listes prestigiosos dels anys vinents. Vid. especialment l'article Homenatje al doctor arcangèlich, "La Renaixensa" (14-II-1901), amb unes conclusions semblants, tot i que el discurs tingui un to més reaccionari:

> "*Avant, donchs. Continuem la tradició ca-*

talana, que.ns ensenyarà. Senyalant-nos ensemps lo lloch que.ns pertoca dins la nova intelectualisació regeneradora, y, despreciant als anorreadors antisocials, demostrarem al món que Catalunya no ha perdut sas energias, sinó que viu sana y vigorosa, malgrat l'indiferentisme dels sigles."

304- Vid. "MENANDRUS" [CARNER], Ensaig d'una traducció noble de Molière, art. cit., p.74. Per això Costa i Llobera afirma a propòsit de Les floretes de Sant Francesc que la qualitat de les traduccions de Carner s'explica per la lectura prèvia de Llull (M. COSTA, Los libros, "La Cataluña", núm.103, 25-IX-1909, p.592):

> *"Lo que ha comunicado al traductor catalán inmediatamente la perfecta adaptación de estilo y lenguaje a la especialidad de I Fioretti es, a mi ver, su saturación de lecturas lulianas. En el Félix, en el Blanquerna y demás libros del gran Ramon Llull, ha recogido esta fluida y diáfana vena de prosa narrativa, ese corte, colorido y perfume de lenguaje castizo."*

305- Joseph CARNER, Lulòfils, "La Veu de Catalunya" (26-V-1906 i 20-VII-1906).

306- Es reprodueix, per exemple, un article de "Gazeta de Mallorca sobre els rumors d'alçar un monument en memòria seva (Prempsa, "Catalunya", núm.13, 15-VII-1903, ps.42-43).

307- Joan ALCOVER, Miramar, "Catalunya", núm.23 (15-XII-1903), p.498; i Rafael MASÓ Y VALENTÍ, Oh solitari puig..., "Catalunya", núm.24 (30-XII-1903), p.560.

308- El de Rotger, ja citat, i el d'Oliver a Prempsa, "Catalunya", núm.23 (15-XII-1903), ps.515-519. Ambdós reproduïts de "La Almudaina". També s'informa de l'aparició de diversos números de la "Revista Luliana" de Bové. L'obsessió pel tema i el joc de llenguatge característic arriben fins a la introducció

de notes d'actualitat amb un "*anàvan les gens per carrers llohant a Nostra Dona*" (Actualitats, "Catalunya", núm.33-34, setembre-octubre 1904, p.178).

309- Ni tan sols no se n'indica l'autor. és innecessari.

310- Segons Jordi Castellanos la "*diatriba contra la secularització dels joglars*" té "*una intenció ben actual*", per la qual cosa la voluntat selectiva és evident (CASTELLANOS, Josep Pijoan..., art. cit., p.49). Sobre aquest mateix text vid. també CASTELLANOS, Raimon Casellas..., op. cit., volum II, p.147, nota 9. El fet cert és que els tres textos són tramesos per Mateu Obrador, per la qual cosa cal creure que és ell qui selecciona. Això no vol dir, però, que la tria no pugui ser feta en funció dels gustos dels responsables de la revista.

311- Vid. Lola BADIA, L'"humanisme català". Formació i crisi d'un concepte historiogràfic, dins Actes del Cinquè Col.loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Montserrat, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1980, ps.41-70.

312- Sobre Pijoan vid. els seus articles de 1905 a "La Veu de Catalunya". A Pels qui.s retreuen! Disciplina social! (9-XI-1905) parla fins i tot de "*l'aparició del nou humanisme contemporani*". Quant a Eugeni d'Ors, amb una primera utilització del concepte que no és la que després imposa el Noucentisme i ell mateix des del Glosari, vid. la correspondència d'aquests anys amb Amadeu Vives (Jaume AULET, ed., Cartes d'Eugeni d'Ors a Amadeu Vives, "Els Marges", núm.34, maig 1986, ps.91-107) i algunes de les col.laboracions a "El Poble Català" (per exemple "OCTAVI DE ROMEU", [ORS], Gazeta d'art, "El Poble Català", núm.1, 12-XI-1904, p.3).

313- Vid. especialment TORRAS, Consideracions sociològiques sobre el regionalisme, dins Obres completes, op. cit., volum VIII, p.14:

> "*Renaixement, monarquia absoluta, revolució, són tres graus, tres situacions distintes, d'un mateix esperit; això és, l'extermini de la franca vida popular i l'edificació, sense cap fonament en la naturalesa, d'una vida pública convencional i despòtica, personificada en la burocràcia i que remata lògicament en el socialisme.*"

En la revista, les citacions semblants són constants, donat el caràcter obsessiu propi del pensament reaccionari.

314- Joseph CARNER, Literatura patrícia, art. cit., p.1:

> "*Nostre Jaume, nostre Pere IV, que tornin a la terra com se desitja en las englantinas! Sobretot Pere IV, amich de las magnificències y ceremònias, el rey refinat, sensible a las armonias, als perfums y a las robas esplendentas, cantayre ell mateix.*"

315- Se'n publiquen diverses coses: un article reproduït de "Revista Comercial Hispano Americana" sobre la germanor de la literatura castellana i hispanoamericana; un fragment del Discurs llegit en el Paraninf de l.Universitat de Barcelona amb motiu del centenari del Quixot (núm.46); i un Discurs llegit en la Capella de Manacor (núm.12). La relació s'inicia a l'Acadèmia Catalanista de la Congregació, de la qual és president a començaments dels anys noranta i president honorari durant molt temps. També a l'Agrupació Escolar Catalanista "Ramon Llull" on pren part en alguns actes. De la correspondència de Bofill amb Margarida Bofill es dedueix que, com a mínim el 1906, l'amistat és força intensa. En diversos moments s'hi parla de visites dels dos amics a casa seva. Carner li dedica el poema Eximpli ("*al mestre*

Rubió y Lluch, docte amador de la bellesa antiga"), publicat a "Ilustració Catalana" (1907), p.743.

316- Joseph CARNER, De la província, "La Veu de Catalunya" (26-VIII-1907). "*Oh província, província!* -diu en un altre moment- *Per què no poblar-te d'erudits i de poetes*". L'interès pel tema des del moment en què els projectes cultural i polític es confonen, té el punt decisiu en la seva participació -també de Gassiot, Bofill i Vallès- en el Congrés de Govern Municipal celebrat a Barcelona el 1909.

317- Hi afegeix Vic i Terrassa. La primera com a bressol "d*el nostre Seny y la nostra perenne Tradició*" ("Oleguer RECó", [CARNER], L'èxit de Vich", "La Veu de Catalunya", 13-IX-1905). I és que (ibid.):

> "*Oh, catalans, aquella és la casa severa y secular de la Veritat catalana, la Deesa de la nostra història, del nostre art, de la nostra filosofia, de totas las complexitats y de tots els monuments de la nostra vida!*"

La segona com a lloc on "*fluirien les delícies, les terrors y els espasmes de la música*" gràcies a Joan Llongueras, un altre dels seus intermediaris en les àrees d'influència.

318- és una tria semblant a la que ocasiona l'aproximació a Joaquim Ruyra (vid., infra., ps.581-587). Joan-Lluís Marfany ja esmenta aquest paral.lelisme a Reflexions sobre Modernisme i Noucentisme, "Els Marges", núm.1 (maig 1974), ps.49-71.

319- "Oleguer RECó", [CARNER], Soliloquis d'un bonhome. La llotja de Mallorca, "La Veu de Catalunya" (22-VII-1905). No se salva, doncs, qualsevol cosa pel sol fet de provenir de Mallorca, que es el que afirma Gayà (Miquel GAYÀ, Mallorca i Josep Carner, "Serra d'Or", IV, núm.4, abril 1962, p.33.

320- Ja ho adverteix Manent (Josep Carner..., op. cit., p.72): "*Hi havia el perill que els tradicionalistes literaris (Collell, Matheu, el Consistori) presentessin els mallorquins com el pendant insular de llur estètica i llavors els joves arredossats entorn del Glosari o de Carner, els menysvaloressin o no volguessin descobrir-hi aquella deu clàssica, pariona de la que ells volien imposar al Principat.*"

321- vid. CARDONA, El temps de Josep Carner, op. cit., ps.33-34. Manent afirma, segons testimoni del mateix Carner, que el viatge de 1904 el féu per invitació personal d'Alzina (MANENT, Josep Carner..., op. cit., p.71).

322- Alzina col.labora en ambdues revistes. és un vincle encara molt escadusser: "Catalunya" reprodueix alguns articles de la "Gazeta" i aquesta, per la seva part, inclou els índexs de l'altra. Fins i tot fan una oferta especial als subscriptors per a l'adquisició del volum de Costa i Llobera editat pels barcelonins, i en general coincideixen en l'ideari i en determinats temes.

323- Mossèn Alcover, per exemple, es comunica amb Rafael Masó a través seu. Ell és, d'altra banda, qui facilita la coneixença de Costa i Bofill el 1905, tal i com es desprèn de la carta del poeta a Margarida Bofill de 19 de gener. Sembla ser doncs que el primer punt de contacte mínimament seriós entre Bofill i Costa no és la conferència a l'Ateneu de 1904 sinó el viatge que efectua el 1905 en companyia de Carner (vid. Enric BOU, Correspondència d'escriptors mallorquins amb Guerau de Liost, "Randa", núm. 15, 1983, p.105). Pel que fa a la relació amb Mallorca, el paper de Bofill és més distanciat que

no el de Carner: no hi viatja fins a 1905, no recull personalment el premi que li concedeixen en els Jocs Florals de Palma de 1904 i, en la correspondència que hi manté, Carner sempre apareix en primer pla com a protagonista real. S'explica, doncs, que quan Vallès li escriu des de Palma el 26 de juliol de 1908 li faci saber que "*aquí perdura el record de que a tu Mallorca no.t va agradar*".

324- La mateixa redacció dedica al tema un article conjunt de finals de 1903 en el qual es reflecteixen aquests mateixos arguments (De Mallorca, "Catalunya", núm.23 15-XII-1903, p.506).

325- Manent estudia el tema i dóna moltes dades puntuals (vid. el capítol Carner, cònsol de Mallorca, dins Josep Carner..., op. cit., ps.70-78). Ressegueix molt bé, des de la perspectiva biogràfica, aquesta dualitat: "*En aquella hora Carner era una mica una criatura dels mallorquins; l'admiraven i alhora el tenien com a un fill espiritual (els mestres és clar), mentre que per als joves (Riber, Ferrà, Forteza, Colom, Escalas) era un mentor expert i senyorívol*" (ibid., p.72).

326- Joseph CARNER, De l'Illa Daurada, "La Veu de Catalunya" (20-I-1904).

327- Joseph CARNER, Bruyt a Mallorca, "La Veu de Catalunya" (1-X-1906). Enmig del silenci, l'únic soroll que se sent és el d'una figura femenina que dóna corda al rellotge pacientment i resignada: malgrat que la contemplació del paisatge mallorquí pugui fer pensar el contrari, el pas del temps és inalterable.

328- "Oleguer RECó", [CARNER], Soliloquis d'un bonhome. Lord Beresford a Mallorca, "La Veu de Catalunya" (8-VII-1905). Hi ha descripcions semblants en dos al-

tres articles coetanis d'"Oleguer Recó" a "La Veu de Catalunya": En Maura a Valldemossa (11-VII-1906) i Soliloquis d'un bonhome. Nostre Mossèn Alcover (7-II-1906). També en els poemes de la sèrie mallorquina de Segon llibre de sonets.

329- Josep CARNER, pròleg a Mª Antònia SALVÀ, Espigues en flor (1926). és una idea que l'autor remarca diverses vegades a propòsit de la poesia de Mª Antònia Salvà (vid. també Tribut de condol, "Catalunya", núm.335, 4-IV-1914, p.223).

330- Tota aquesta concepció és insinuada en el poema De des les terrades de la Seu de Mallorca, inclòs a Segon llibre de sonets (1907). Vid. supra., ps.551-552.

331- Vid. Mª Antònia SALVÀ, Entre el record i l'enyorança, op. cit., ps.109-110:

> "*L'any següent* [1904] *vingué per primera vegada a Mallorca Josep Carner, i, director com era de la revista literària «Catalunya», volgué conèixer personalment els qui n'érem ja col.laboradors.*"

Va resseguint les diverses activitats del poeta durant l'estada. Així mateix s'expressen Miquel Forteza (L'amistat de Miquel Ferrà..., art. cit.), Osvald Cardona (El temps..., op. cit., p.33) i Miquel Gayà (art. cit., ps.34-35).

332- De la correspondència de Costa i Llobera es dedueix que el 23 de maig ja hi és (vid. carta a Francesc Matheu de 23 de maig de 1904 dins Miquel GAYÀ, Contribució a l'epistolari de Miquel Costa i Llobera, Barcelona, Ed. Barcino, 1956, p.37) i que el 26 de juny encara no n'ha marxat i continua acompanyat per Alzina i Melis (vid. carta a Antoni Mª Alcover publicada a MOLL, ed., Epistolari de Miquel Cos-

ta..., ed. cit., p.166; i carta a Tous i Maroto de 22 de juny dins GAYÀ, op. cit., p.104).

333- "R. MONTANER", [VALLÈS], Música, "Catalunya", núm.23 (15-XII-1903), p.513. Per això el 21 de gener de 1904 apareix un article seu a "La Veu de Catalunya" titulat De l'Illa Daurada. Sobre la datació del viatge a propòsit d'aquest article vid. CASTELLANOS, Josep Pijoan..., art. cit., p.45.

334- Ho confirmen les memòries de Mª Antònia Salvà. Igualment la crònica de "Mitjorn" de 1906 amb motiu d'un altre dels desplaçaments ("Mitjorn", núm.5, maig 1906, p.160) [El subratllat és afegit]:

> "*En Josep Carner. El mes passat el tenguérem quinze dies entre nosaltres. Va anar a Alaró, com és natural; va fer llarchs viatjes en diligència y de nit, qu.el deixaren molt mal parat, y pujà a.n es Teix un dia d'aygua y de boira. També va ésser a Artà, Felanitx y a altres bandes, escrivint coses esplèndides que mos prometé y que publicarem.*"

335- Albert Manent n'apunta la possibilitat a propòsit dels records personals de Fèlix Escalas (MANENT, Josep Carner..., op. cit., p.71). Potser per això Carner és el principal responsable de l'apropament de "Montserrat" als mallorquins a finals de 1902.

336- Prempsa, "Catalunya", núm.19 (15-X-1903), p.328.

337- Ibid., p.289. Es cert que Joan Rosselló és a Barcelona el juny de 1903 i visita la redacció de "Catalunya" (vid. Actualitats, "Catalunya", núm.12, 30-VI-1903, p.565). Això no exclou, però, que Carner no hagi estat amb ell a Alaró abans del mes d'octubre. Ja sigui per l'ambient rural típicament mallorquí en què el situa en el poema dedicat, o per la decisió, anterior al mes de juny, de publicar-li Manyoch de fruyta mallorquina, cosa que, en el cas d'un autor